

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

Кафедра менеджменту та економіки

УЗГОДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту «Європейська школа
бізнесу»

О. Чатченко
" 12 " 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту та
економіки

Ю. Ремига
" 12 " 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Київ – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

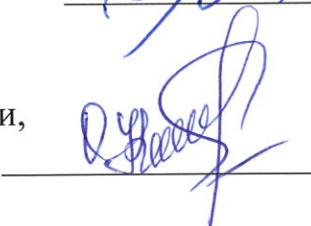
Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук, доцент

Ю. Ремига

доцент кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук

О. Кузьменко

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні
кафедри менеджменту та економіки,
протокол № 1 від «18» 01 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки Ю. Ремига

Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Формування ринкових відносин в Україні супроводжується суттєвими змінами фінансової системи, зростанням ролі та ускладненням функцій фінансів. З'являються нові фінансові інститути (інвестиційні фонди, холдингові компанії, депозитарії, реєстратори, фондові біржі та ін.). Все більш високої кваліфікації спеціалістів вимагає менеджмент державного бюджету, діяльності комерційних банків, розвитку не фінансових підприємств різних форм власності, проведення операцій в сфері зовнішньоекономічних відносин. Потребує обґрунтованих рішень і управління фінансовими ресурсами громадян, оскільки мається багато альтернативних напрямів їх використання. Всі ці зміни є основою того, що поглиблене вивчення дисципліни «Фінанси, гроші і кредит» стало необхідністю для контингенту фахівців, які залучаються до фінансового менеджменту. Разом з тим, фінансова система нашої країни помітно відрізняється від розвитку її в інших державах. Це пояснюється багатьма причинами. До них, зокрема, відносяться відмінності в державному регулюванні фінансової діяльності, зрілості ринкових структур, в умовах для залучення іноземних інвестицій, в формуванні та використанні фінансів місцевого самоврядування та ін. В процесі оздоровлення народного господарства, виходу держави з економічної кризи слід створити правові і нормативні основи нової господарської системи, забезпечити нормальне функціонування економіки, оздоровлення фінансів, скорочення бюджетного дефіциту, підтримку підприємництва та малого бізнесу. Виконання цих завдань нерозривно пов'язане з перебудовою фінансової системи, проведенням єдиної податкової політики, змінами в бюджетній системі тощо. Економічна політика держави, ринкове регулювання всіх сфер економічного життя суспільства відбувається при активній участі важливої економічної категорії – фінансів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, роль в процесі становлення ринкової економіки, склад кредитної системи і функцій її окремих компонентів, а також актуальні проблеми грошового обороту та кредитування.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу «Фінанси, гроші та кредит» базується на знаннях, одержаних курсантами після вивчення дисциплін «Економічна теорія», «Менеджмент», «Правознавство», інших загальноосвітніх та професійних дисциплін навчального плану підготовки бакалавра.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	<u>Нормативна</u>	
Розділів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 4		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		32 год.	6 год.
Тижневе навантаження: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 4		Практичні	
		24 год.	6 год.
	Самостійна робота		
	64 год.	108 год.	
Освітній рівень: Перший (бакалаврський) рівень		Вид контролю:	
		<u>іспит</u>	<u>іспит</u>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців з менеджменту сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» є:

- закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення;
- шляхів використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи;
- роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин;
- тенденції розвитку національного та міжнародного фінансового ринку;
- закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства;
- принципів і форм організації сучасної грошово-кредитної системи;
- особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту;
- характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;
- функціонування спеціалізованих небанківських інститутів;
- організації міжнародних грошово-кредитних відносин;

- сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики тощо.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації. СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом. СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння / навички	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1.	здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.	концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації збір, інтерпретація та застосування даних; спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово	управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;

					<p>організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп;</p> <p>здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії</p>
Загальні компетентності					
2.	<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p>	<p>концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання</p>	<p>поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання</p>	<p>донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації</p> <p>збір, інтерпретація та застосування даних;</p> <p>спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово</p>	<p>управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами;</p> <p>спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах;</p> <p>формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;</p> <p>організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп;</p> <p>здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
3.	<p>Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.</p> <p>Здатність визначати перспективи розвитку організації.</p> <p>Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.</p> <p>Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p>	<p>концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання</p>	<p>поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання</p>	<p>донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації</p> <p>збір, інтерпретація та застосування даних;</p> <p>спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово</p>	<p>управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами;</p> <p>спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах;</p> <p>формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;</p>

					<p>організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп;</p> <p>здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії</p>
--	--	--	--	--	--

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	<p>ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації</p> <p>ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p>
--------------------------------------	--

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень;
- описувати зміст функціональних сфер діяльності організації;
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- виявляти навички організаційного проектування;
- демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
- знати закономірності у сфері фінансових відносин держави та шляхи використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи, роль фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин;

уміти:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи;
- аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку;
- прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру;

- ознайомитись з поясненням зв'язків між окремими економічними подіями, фінансовою політикою, з мінами в суспільному виробництві та розвитком авіатранспортного комплексу;
- аналізом макро- та мікроекономічні показників фінансово – грошових та кредитних показників в економіці.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» відводиться 120 години 4 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ФІНАНСИ І ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ

Тема 1. Сутність та функції фінансів.

Предмет науки про фінанси. Фінанси - специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макрорівні вивчення фінансів.

Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.

Фінанси, особливості їх функціонування - економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.

Функції фінансів: розподільча, контрольна, регулююча. Прояви розподільчої функції фінансів у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Сутність контрольної функції фінансів, її реалізація в організації контролю за розподілом і цільовим використанням грошових фондів.

Сутність та значення регулюючої функції фінансів у стимулюванні (дестимулюванні) соціально-економічних процесів у суспільстві.

Сутність і джерела формування фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансові ресурси держави, підприємств і населення.

Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм.

Поняття фінансової системи. Фінансова система як об'єкт управління. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою. Сфери та ланки фінансових відносин, їх взаємозв'язки.

Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства. Державні фінанси та їх ланки: державний бюджет і місцеві бюджети, державні цільові фонди; фінанси державного сектора економіки, державний кредит, резервні та страхові фонди органів державної влади.

Фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи. Складові фінансів суб'єктів господарювання: фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій.

Фінансовий ринок як складова фінансової системи держави. Структурні складові фінансового ринку: ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг. Роль міжнародних фінансів у розвитку інших складових фінансової системи держави.

Фінансова політика - складова частина економічної і соціальної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики. Стратегія й тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі. Фінансовий механізм. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Поняття про управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Органи управління фінансами та їхні функції.

Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів. Зведений фінансовий баланс держави. Зміст фінансового планування під час трансформаційних зрушень.

Фінансовий контроль. Зміст і призначення фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи, що здійснюють фінансовий контроль.

Фінансове право. Правове регулювання фінансових відносин. Розвиток фінансового законодавства в Україні.

Тема 3. Податкова система держави.

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування. Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки. Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення. Податкова політика. Податкова служба, склад податкової служби України.

Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави. Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні. Особливості державного бюджету на поточний рік.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Тема 5. Державні доходи та видатки.

Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів. Централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів.

Доходи державного бюджету. Форми їх вияву та матеріальне втілення. Класифікація доходів державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.

Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.

Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій - складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Сутність, характеристика, склад державних видатків. Класифікація державних видатків. Фактори, що визначають структуру державних видатків.

Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.

Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Об'єктивна необхідність їх створення. Класифікація державних цільових фондів, доходи та витрати державних цільових фондів. Проблеми і перспективи їхнього функціонування.

Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації. Методи і форми фінансування державних витрат. Бюджетні кредити. Державні дотації. Державні гарантії.

Тема 6. Державний кредит.

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб. Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.

Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ І ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій.

Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організацій-но-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.

Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку.

Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.

Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Тема 8. Фінанси населення.

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи. Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення. Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження. Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України. Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що

сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.

Тема 9. Фінансовий ринок.

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страхувальний ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондових цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників. Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів. Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України

Тема 10. Міжнародні фінанси.

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів. Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура. Валютна політика держави.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів. Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 3 ГРОШІ І ГРОШОВІ СИСТЕМИ

Тема 11. Сутність та функції грошей.

Сутність фінансів населення, їх значення. Зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи. Фінансові ресурси населення. Джерела формування доходів населення. Класифікація джерел формування доходів населення. Фактори, що впливають на рівень доходів населення. Порядок використання доходів населення. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.

Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Сукупний грошовий оборот і оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Основні суб'єкти грошового обороту: фірми, сімейні господарства, державні структури, фінансові посередники. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту.

Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Грошовий обіг. Фіскально-бюджетний оборот. Кредитний оборот. Фінансовий оборот.

Основні сфери грошового обороту. Безготівковий грошовий оборот. Готівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція. Канали надходження грошей та їх вилучення з грошового обороту.

Грошові потоки та критерії їх класифікації. Модель сукупного грошового обороту. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошових потоків. Грошові потоки припливу та грошові потоки відпливу. Механізм балансування грошових потоків.

Грошова маса та основні форми її існування. Агрегатний метод класифікації функціональних форм грошей. Характеристика грошових агрегатів. Грошова база. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Основні шляхи та показники інтенсифікації руху грошей у сфері обігу та платежів. Проблема

монетизації валового внутрішнього продукту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот: банкноти, розмінна монета, депозитні гроші, векселі, чеки, їх суть та характеристика

Тема 13. Грошовий ринок.

Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суть грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак - попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого і опосередкованого фінансування.

Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей (монетарний ринок). Ринок капіталів. Суб'єкти грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

Попит на гроші. Теоретичні моделі попиту на гроші. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Номінальний та реальний попит на гроші.

Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Грошова база. Банківські резерви. Грошовий мультиплікатор. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей. Банкнотна та депозитна емісія.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку. Рівноважна процентна ставка.

Тема 14. Грошові системи.

Поняття грошової системи. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем. Призначення та місце грошової системи в економічній системі країни.

Вплив національних та історичних традицій на зміст елементів грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Національно-державна обумовленість і призначення грошової системи. Склад грошової системи. Система безготівкових розрахунків. Система готівкового обігу. Валютна система.

Основні типи грошових систем. їх еволюція. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм (система паралельних валют, система подвійної валюти, система «кульгаючої» валюти). Монеметалізм (золотомонетний стандарт, золотозлитковий стандарт, золото девізний стандарт). Регульовані грошові системи. Система паперово-грошового обігу. Система природного (кредитного) обігу. Неринкові та ринкові грошові системи. Відкриті і закриті грошові системи.

Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи та інструменти регулювання грошової системи.

Становлення й розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні: запровадження тимчасової валюти, паралельний обіг купоно-карбованця та рубля, процес стабілізації тимчасової валюти. Випуск постійної валюти – гривні. Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн. Грошова система ЄС.

Тема 15. Інфляція та грошові реформи.

Суть інфляції. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість і життєвий рівень. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу. Інфляція та дефляція.

Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція. Класичні, монетарні та загальноекономічні чинники інфляції. Інфляція попиту. Фіскальна інфляція. Інфляція витрат. Імпортна інфляція.

Основні показники вимірювання інфляції. Методи регулювання інфляції. Дефляційна політика (регулювання попиту). Політика доходів. Соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи: поняття та цілі. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Грошові реформи як радикальні заходи негативних соціально-економічних наслідків інфляції.

Класифікація грошових реформ. Становлення нової грошової системи. Часткова зміна грошової системи. Проведення спеціальних стабілізаційних заходів. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу. Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах. Характеристика основних грошових реформ, здійснених в Україні.

Тема 16. Валютні відносини та валютні системи.

Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти. Валютний курс. Валютний ринок. Види операцій на валютному ринку. Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютної системи України

Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.

Кількісна теорія грошей. Сучасні монетаристські теорії грошей. Сучасний синтез теорії грошей. Номіналістична теорія грошей. Металістична теорія грошей. Кількісна теорія грошей. Теорія грошей класичної школи політичної економії. Теорія К. Маркса про походження і суть грошей. Сучасні монетаристські теорії грошей. Сучасний синтез теорії грошей

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 4 БАНКИ І КРЕДИТИ

Тема 18. Кредит у ринковій економіці.

Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту.

Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин.

Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів.

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції.

Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Тема 19. Кредитні системи.

Загальні передумови формування кредитних відносин. Еволюція кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення. Теорії кредиту. Основні положення натуралістичної теорії кредиту. Основні положення капіталотворчої теорії кредиту. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Кредит як форма суспільних відносин. Основні функції кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Ознаки кредиту в ринковій економіці. Позичковий капітал та кредит. Позичковий капітал як форма грошового капіталу. Основні ознаки позичкового капіталу. Ринок позичкових капіталів. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих видів банківського кредиту.

Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процентний ризик. Процент в умовах інфляції.

Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах. Кредитні відносини в ЄС. Історичний розвиток кредитних відносин в Україні. Проблеми реалізації позитивних функцій кредиту в сучасних умовах розвитку України.

Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці.

Центральний банк - орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Історичні аспекти організації центральних банків. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків. Незалежність центральних банків. Особливості взаємовідносин центральних банків з виконавчою владою. Особливості функціонування ЄЦБ. Функції центрального банку. Емісія готівки та організація грошового обігу. Функція банку банків. Функція банку уряду. Реалізація грошово-кредитної політики.

Грошово-кредитна політика центрального банку - суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання. Основні типи грошово-кредитної політики: рестрикційна та експансіоністська. Загальні методи реалізації грошово-кредитної політики. Політика облікової ставки. Операції на відкритому ринку. Політика обов'язкових резервів. Політика рефінансування. Селективні способи реалізації грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

Національний банк України: його завдання, функції та історія розвитку. Організаційна і функціональна структура НБУ. Повноваження Правління НБУ. Основні напрями діяльності НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ. Банківський нагляд. Формування інформаційної системи. Пасивні та активні операції НБУ.

Тема 21. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.

Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі. Класифікація комерційних банків. Організаційна та функціональна структура комерційного банку. Збори акціонерів (учасників) банку. Рада банку. Правління банку. Ревізійна комісія банку. Структурні підрозділи банку. Основні показники діяльності комерційних банків. Загальна характеристика банківських операцій. Пасивні банківські операції. Банківські ресурси та їхня структура. Власний капітал банку та його основні функції. Статутний фонд. Резервний фонд. Нерозподілений прибуток.

Залучені кошти. Депозити та їх основні види. Депозити до запитання. Строкові депозити. Ощадні депозити. Недепозитні джерела залучення коштів. Активні операції комерційних банків. Основні види активів. Кредитні операції, їх сутність і призначення. Інвестиційні операції та їх види. Інвестиційний портфель та інвестиційна політика комерційного банку. Суть комісійно-посередницьких банківських операцій. Розрахункові операції. Касові операції. Валютні операції. Консультаційні та інші послуги. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах

Тема 22. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.

Суть, функції та основні види спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Об'єктивні передумови становлення й розвитку кредитно-фінансових інститутів. Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових установ. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації. Об'єкти страхування та особливості їх страхування. Основні операції страхових компаній. Страхові премії. Пенсійні фонди. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів. Операції пенсійних фондів. Інвестиційні компанії. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Добродійні фонди. Міжбанківські об'єднання, їх роль та значення у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань. Характерні риси міжбанківських об'єднань.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. Фінанси і фінансові системи												
Тема 1. Сутність та функції фінансів.	5	1	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм.	5	1	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 3. Податкова система держави.	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Бюджет і бюджетна система держави.	5	1	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 5. Державні доходи та видатки.	5	1	1	-	-	3	6	2	-	-	-	4
Тема 6. Державний кредит.	6	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим розділом 1	32	8	8	-	-	16	28	2	-	-	-	26
Змістовий розділ 2. Міжнародні фінанси і фінансовий ринок												
Тема 7. Фінанси суб'єктів	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6

господарювання та неприбуткових організацій.												
Тема 8. Фінанси населення.	6	2	1	-	-	3	8	-	2	-	-	6
Тема 9. Фінансовий ринок.	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 10. Міжнародні фінанси.	6	2	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Разом за змістовим розділом 2	24	8	4	-	-	12	26	-	2	-	-	24
Змістовий розділ 3. Гроші і грошові системи												
Тема 11. Сутність та функції грошей.	5	1	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 12. Грошовий оборот і грошові потоки.	5	1	1	-	-	3	8	-	2	-	-	6
Тема 13. Грошовий ринок.	5	1	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 14. Грошові системи.	5	1	1	-	-	3	6	-	-	-	-	6
Тема 15. Інфляція та грошові реформи.	5	1	1	-	-	3	6	2	-	-	-	4
Тема 16. Валютні відносини та валютні системи.	6	2	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 17. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.	5	1	1	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим розділом 3	36	8	7	-	-	21	40	2	2	-	-	36
Змістовий розділ 4. Банки і кредити												
Тема 18. Кредит у ринковій економіці	5	1	1	-	-		6	-	-	-	-	6
Тема 19. Кредитні системи.	5	1	1	-	-		4	-	-	-	-	4
Тема 20. Центральний банк та його роль в економіці.	6	2	1	-	-		6	-	2	-	-	4
Тема 21. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.	6	2	1	-	-		4	-	-	-	-	4
Тема 22. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.	6	2	1	-	-		6	2	-	-	-	4
Разом за змістовим розділом 4	28	8	5	-	-		26	2	2	-	-	22
Усього годин	120	32	24	-	-		120	6	6	-	-	108

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та функції фінансів.	1
2.	Фінансова система та фінансовий механізм.	1
3.	Податкова система держави.	2
4.	Бюджет і бюджетна система держави.	1
5.	Державні доходи та видатки.	1
6.	Державний кредит.	1

7.	Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій.	2
8.	Фінанси населення.	2
9.	Фінансовий ринок.	2
10.	Міжнародні фінанси.	2
11.	Сутність та функції грошей.	1
12.	Грошовий оборот і грошові потоки.	1
13.	Грошовий ринок.	1
14.	Грошові системи.	1
15.	Інфляція та грошові реформи.	1
16.	Валютні відносини та валютні системи.	2
17.	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.	1
18.	Кредит у ринковій економіці	1
19.	Кредитні системи.	1
20.	Центральний банк та його роль в економіці.	2
21.	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.	2
22.	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.	2
	Разом:	32

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та функції фінансів.	1
2.	Фінансова система та фінансовий механізм.	1
3.	Податкова система держави.	2
4.	Бюджет і бюджетна система держави.	1
5.	Державні доходи та видатки.	1
6.	Державний кредит.	2
7.	Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій.	1
8.	Фінанси населення.	1
9.	Фінансовий ринок.	1
10.	Міжнародні фінанси.	1
11.	Сутність та функції грошей.	1
12.	Грошовий оборот і грошові потоки.	1
13.	Грошовий ринок.	1
14.	Грошові системи.	1
15.	Інфляція та грошові реформи.	1
16.	Валютні відносини та валютні системи.	1
17.	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.	1
18.	Кредит у ринковій економіці	1
19.	Кредитні системи.	1
20.	Центральний банк та його роль в економіці.	1
21.	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.	1
22.	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.	1
	Разом:	24

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність та функції фінансів.	3
2.	Фінансова система та фінансовий механізм.	3
3.	Податкова система держави.	2
4.	Бюджет і бюджетна система держави.	3
5.	Державні доходи та видатки.	3
6.	Державний кредит.	2
7.	Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій.	3
8.	Фінанси населення.	3
9.	Фінансовий ринок.	3
10.	Міжнародні фінанси.	3
11.	Сутність та функції грошей.	3
12.	Грошовий оборот і грошові потоки.	3
13.	Грошовий ринок.	3
14.	Грошові системи.	3
15.	Інфляція та грошові реформи.	3
16.	Валютні відносини та валютні системи.	3
17.	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.	3
18.	Кредит у ринковій економіці	3
19.	Кредитні системи.	3
20.	Центральний банк та його роль в економіці.	3
21.	Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.	3
22.	Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.	3
	Разом:	64

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» майбутніх фахівців є виконання якого передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів, має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти здобувають у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. ІНДЗ є самостійно виконаним дослідженням, яке передбачає власну розробку, тобто має практичне спрямування й дає змогу оцінити обсяг і якість знань студента, його вміння застосовувати їх на практиці.

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота полягає в опрацюванні окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

Фінанси і фінансові системи:

1. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.
2. Фінанси, особливості їх функціонування - економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави.
3. Відбиття специфіки товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки на фінансових відносинах.
4. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою.
5. Державні фінанси як провідна складова централізованих фінансів суспільства.
6. Фінанси суб'єктів господарювання та їх роль у розвитку національної фінансової системи.
7. Складові фінансів суб'єктів господарювання: фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій.
8. Сутність, призначення та необхідність податків.
9. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).
10. Бюджет як основний фінансовий план держави.
11. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту.
12. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.
13. Податкові надходження. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.
14. Економічна сутність державних доходів.
15. Сутність, характеристика, склад державних видатків.
16. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти.
17. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій.
18. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі.
19. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.
20. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом.

Міжнародні фінанси і фінансовий ринок:

1. Необхідність і сутність фінансів підприємств.
2. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку.
3. Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів.
4. Особливості та завдання неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.
5. Сутність фінансів населення, їх значення.
6. Фактори, що впливають на рівень доходів населення.

7. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.

8. Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний.

9. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції.

10. Роль фінансового ринку у ринковій економіці.

11. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів.

12. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів.

13. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.

14. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондів цінностей.

15. Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів.

16. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

17. Поняття зовнішньоекономічної діяльності її форми та види.

18. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави.

19. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

20. Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації.

Гроші і грошові системи:

1. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну.

2. Суть грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив.

3. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція.

4. Поняття грошового обороту як процесу руху грошей.

5. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту.

6. Економічна основа та загальна схема сукупного грошового обороту.

7. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак - попиту, пропозиції, ціни.

8. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як суб'єкти грошового ринку.

9. Основні мотиви (джерела) сукупного попиту на гроші: попит на гроші для трансакцій і попит на гроші як на активи.

10. Основні принципи організації та моделі побудови грошових систем.

11. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи.

12. Суть інфляції. Теоретичні концепції інфляції: теорія «інфляції попиту», теорія «інфляції пропозиції», монетаристська теорія, теорія інфляції як багатофакторного процесу.

13. Основні форми інфляції: повзуча, галопуюча, гіперінфляція, відкрита та закрита інфляція.

14. Інфляція в системі державного регулювання грошової сфери.

15. Особливості здійснення грошових реформ в окремих країнах.

16. Валютний ринок: суть та основи функціонування.

17. Валютні операції: види валютних операцій., біржова та позабіржова торгівля валютою.

18. Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання.

19. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати.

20. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей.

Банки і кредити:

1. Необхідність та суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі.

2. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

3. Банківський кредит: класифікація банківських кредитів, принципи та методи.

4. Характеристика окремих видів банківського кредиту.

5. Специфіка становлення кредитних відносин в окремих країнах.

6. Об'єктивні економічні умови формування кредитної системи.

7. Основні етапи розвитку кредитної системи.

8. Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку.

9. Загальна характеристика основних структурних елементів кредитної системи.

10. Основи організації банківської системи (принципи побудови, цілі, механізм функціонування).

11. Небанківські фінансово-кредитні установи (спеціалізовані кредитно-фінансові інститути), їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль.

12. Центральний банк - орган державного грошово-кредитного регулювання економіки.

13. Історичні аспекти організації центральних банків.

14. Сучасні організаційно-правові форми центральних банків.

15. Грошово-кредитна політика центрального банку - суть, стратегічні цілі, проміжні й тактичні завдання, інструменти грошово-кредитного регулювання.

16. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. «Сеньйораж» і монетизація бюджетного дефіциту.

17. Суть і призначення комерційних банків у сучасному економічному просторі.

18. Організаційна та функціональна структура комерційного банку.

19. Загальна характеристика банківських операцій.

20. Особливості регулювання банківської діяльності в сучасних умовах.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини» застосовуються інформаційні та практичні методи навчання: класичні лекції, лекції-дискусії, практичні заняття, консультації з виконання самостійної та індивідуальної роботи студентів, а також виконання рефератів зорієнтованих на науково-дослідницький пошук студентів, підготовка коротких повідомлень на основі додаткової літератури курсу, письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за оцінюванням навчальних досягнень студентів слід розуміти як педагогічний супровід, спостереження і перевірку успішності навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Процес контролю, здійснюваний викладачем, передбачає декілька етапів: перевірку (виявлення рівня отриманих студентами знань, умінь та навичок); оцінювання (вимірювання рівня знань, умінь і навичок та порівняння їх з певними стандартами, окресленими вимогами навчальних програм); облік (фіксація результатів у вигляді оцінок, балів, рейтингу в журналі, заліковій книжці, залікових чи екзаменаційних відомостях).

Контроль знань у слухачів курсу передбачає такі контрольні заходи:

- самоконтроль – є первинною формою контролю знань, який обов'язково забезпечується дистанційним курсом шляхом надання студентам переліку питань (питань та відповідей на них), а також тестів для самоперевірки;
- поточний контроль – здійснюється через систему оцінки безпосередньо викладачем лабораторних занять та виконаних завдань для самостійної роботи;
- модульний контроль – здійснюється в автоматизованому режимі, основною формою якого є тестування;
- підсумковий контроль – передбачає підсумок результатів поточного контролю.

13. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є іспит, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

14. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 14.1

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота																						Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Змістовий розділ 1						Змістовий розділ 2						Змістовий розділ 3						Змістовий розділ 4					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2, ..., T22 - теми занять

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;

- перевірки правильності розв'язання практичних задач;

- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі іспиту.

Критерії оцінювання знань під час іспиту

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиті складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

– неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус 2 бали);

– неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус 4 бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно»**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

– висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

– характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на екзамені оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 14.3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Розширений план лекцій, плани практичних занять, завдання самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів, комплексної контрольної роботи, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Банківські операції. Навчальний посібник / Капран В.І., Кравченко М.С., Коваленко О.К., Омельченко С.І. – К : Центр начальної літератури, 2006. - 208 с.
2. Банківські операції: підручник / А. М. Мороз [та ін.]; За заг. ред.: А.М. Мороза; Міністерство освіти і науки України, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2008. - 603 с.
3. Бастейбл Ч. Ф. Суспільні фінанси / За ред. С. П. Захарченкова. – 3-є вид., перероб. і допов. – Харків : Віват, 2016. – 808 с.
4. Благун І. Г. Фінанси : навч. посіб. / І. Г. Благун, Р. С. Сорока, І. В. Слейко. – Львів : Магнолія–2006, 2008. – 314 с.
5. Буряк П.Ю. Фінанси : підручник / П.Ю. Буряк, С.Д. Смолінська, Н.Б. Татарин. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 392 с. – Затв. МОН України.
6. Гроші та кредит: Підручник. - 4-тє вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін. За заг. ред. М.І.Савлука. - К.: КНЕУ, 2006.-744 с.
7. Іванов Ю.Б. Податковий менеджмент: підручник / Ю.Б. Іванов, А.І. Кризоватий, А.Я. Кізіма, В.В. Карпова. - К.: Знання, 2008. - 525 с.
8. Іванов Ю.Б. Податкова система: підручник / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк. – К. : Атіка, 2006. – 920 с.
9. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 639 с.
10. Коваленко В. В. Фінансові ризики та шляхи їх мінімізації (правовий аспект): монографія / В. В. Коваленко; за ред. А. Т. Ковальчука. – К. : Знання, 2011. – 319 с.
11. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
12. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / Ю.В. Пасічник – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 670 с.
13. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України: монографія / За ред. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. – 446 с.
14. Фінанси: навч. посіб. / В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 247 с.

Допоміжна:

1. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: монографія / О.І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 754 с.
2. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія [Текст] / [С.О. Булгакова, О. І. Барановський, Г. В. Кучер та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. - К. : Київ. нац.. торг.-екон. ун-т, 2009. - 409 с.

3. Банківські операції: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пудовкіна та ін.; За заг. ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608с.
4. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [Текст] / Базилінська О. Я. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 328с.
5. Васюренко, О. В. Банківські операції : навчальний посібник / О.В. Васюренко. - Київ : Знання, 2008. - 319 с.
6. Васюренко О. В., Волохата К. О. Економічний аналіз діяльності комерційних банків. - К.: Знання, 2007. - 463 с.
7. Венгер В.В. Фінанси : навч. посіб. / В.В. Венгер. – К. : ЦУЛ, 2009. – 432 с. Власюк Н.І., Мединська Т.В. Податкова система: навчальний посібник / Н.І. Власюк. – Львів: «Магнолія-2006», 2009. – 230 с.
8. Вишне夫斯基 В.П. Налогообложение: теория, проблемы, решения / В.П. Вишне夫斯基, А.С. Веткин, Е.Н. Вишневская. - Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. - 504 с.
9. Довгалюк В.І. Податкова система: навчальний посібник / В.І. Довгалюк, Ю.Ю. Ярмоленко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 360 с.
10. Державний фінансовий аудит : методологія і організація: монографія [Текст] / [Є. В. Мних, М. О. Никонович, Н. С. Барабаш та ін.] ; за ред. Є. В. Мниха - К. : КНТЕУ, 2009. - 319 с.
11. Карлін М.І. Державні фінанси України : навч. посіб. / М.І. Карлін. – К. : Знання, 2008. – 348 с.
12. Карлін М.І. Фінанси України та сусідніх держав : навч. посіб. / М.І. Карлін. – К. : Знання, 2007. – 589 с.
13. Карпінський Б.А. Фінансова система : навч. посіб. / Б.А. Карпінський, О.В. Герасименко. – К. : ЦНЛ, 2005. – 184 с.
14. Ковальчук С.В. Фінанси : навч. посіб. / С.В. Ковальчук, І.В. Форкун. – Львів : Новий Світ – 2000, 2006. – 568 с.
15. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2007. – 640 с.
16. Колесников О.В. Історія грошей та фінансів : навч. посіб. / О.В. Колесников, Д.І. Бойко, О.О. Коковіхіна. – 2-ге вид., перероб і доп. – К. : ЦУЛ, 2008. – 140 с.
17. Кучерявенко Н.П. Налоговый процесс: учеб. пособ. / Н.П. Кучерявенко. - К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. - 392 с.
18. Міщенко В.І., Слав'янська Н.Г., Коренева О.Г. Банківські операції: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 796 с.
19. Педь І.В. Непрямі податки в податковій системі України: Навчальний посібник для ВНЗ / / І.В. Педь; за ред. Лисенкова Ю.М. – К.: Знання, 2008. – 348 с.
20. Податкова система: навчальний посібник / за ред. І.О. Лютого. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.

21. . Ризики і загрози фінансової безпеці сектору державних фінансів та шляхи їх подолання : моногр. / О. С. Білоусова, В. І. Гаркавенко, А. І. Даниленко та ін. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. – 308 с.
22. Романенко О.Р. Фінанси: підручник. – К. : ЦНЛ, 2006. – 312 с.
23. Розвиток національної системи фінансового моніторингу : монографія / Т. І. Єфименко, С. С. Гасанов, О. Є. Користін та ін. – К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. – 380 с.
24. 15. Стеців Л. П. Фінанси : навч. посіб. / Л. П. Стеців, О. І. Копилюк. – К. : Знання, 2007. – 235 с.
25. Стеців Л.П. Фінанси : навч. посіб. / Л.П. Стеців, О.І. Копилюк. – К. : Знання, 2007. – 235 с.
26. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О.О. Сунцова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2008. – 488 с.
27. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави : навч. посіб. / А.І. Сухоруков, О.Д. Ладюк. – К. : ЦУЛ, 2007. – 192 с.
28. Теорія фінансів : підручник / За заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 576 с.
29. Фінанси : навч. посіб. / за ред. В.І. Оспіщева. – К. : Знання, 2006. – 415 с.
30. Фінанси підприємства: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 491 с.
31. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
32. Управління державним боргом : підручник / Н.М. Ушакова, Г.В. Кучер, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. – К. : АВТ, 2004. – 368 с.
33. Чала Н. Д. Бюджетна система України : навч. посіб. [Текст] / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко - К. : Знання, 2010. – 233 с.
34. Чвалюк А. М. Правові основи формування державного бюджету України: Монографія [Текст] / А. М. Чвалюк - К.: КНТ, 2011. - 224 с.

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Електронна бібліотека стандартів і нормативів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-gost.org.ua>.
3. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liga.net>.
4. Інформаційний канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subscribe.ru>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
6. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua>.

7. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
9. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>.
10. Офіційний вісник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ovu.com.ua>.
11. Правова бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uapravo.net>.
12. Професійна юридична система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
13. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
14. Смагін В. Л. Податкові важелі регулювання фінансового ринку в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VzKipu/2009_17_19/uchzap17.html